

GRZEGORZ PALUSZAK

HARMONIZACJA HISZPAŃSKIEGO PRAWA BANKOWEGO W UNII EUROPEJSKIEJ – WYBRANE ZAGADNIENIA

Streszczenie: W procesie integracji europejskiej dokonuje się proces harmonizacji prawa bankowego państw członkowskich Unii Europejskiej (UE). Najsilniej zachodzi on w systemach bankowych państw Europy Południowej, a szczególnie w Hiszpanii. Celem artykułu jest określenie zakresu wpływu harmonizacji prawa bankowego na pojęcie instytucji kredytowej, czynności bankowe i rodzaje banków w hiszpańskim systemie bankowym. Najszerzy zakres harmonizacji dotyczy pojęcia instytucji kredytowej a z nim wiążą się również zakres czynności bankowych. Najsłabiej harmonizacja wpływa na poszczególne rodzaje banków. Dzięki temu, hiszpańskie instytucje kredytowe zachowują swoje swoiste cechy, a zarazem mogą funkcjonować na europejskim wspólnym rynku bankowym.

Słowa kluczowe: instytucja kredytowa, hiszpański system bankowy, harmonizacja prawa bankowego, hiszpańskie prawo bankowe, europejskie prawo bankowe

1. WSTĘP

Porządek prawny Unii Europejskiej (UE) cechuje się jednoczesnym działaniem dwóch systemów prawnych, czyli ponadnarodowego prawa unijnego oraz praw narodowych poszczególnych krajów członkowskich. Prawa państw członkowskich nie powinny być sprzeczne z prawem Unii Europejskiej, które jest w stosunku do nich prawem pierwszorzędny¹.

System prawny UE stanowią akty prawa pierwotnego, składające się z norm traktatów założycielskich oraz akty prawa wtórnego tworzone przez takie organy unijne, jak Parlament Europejski czy Rada UE. Prawo wtórne to przede wszystkim rozporządzenia i dyrektywy. Pierwsza grupa obowiązuje w całej UE, a druga

¹ P. Zapadka, S. Niemierka, *Charakterystyka europejskiego systemu bankowego – zagadnienia instytucjonalno-prawne. System prawny oraz organizacja rynku finansowego w Unii Europejskiej*, „Bank i Kredyt”, 2003/10, s. 21–22.

obliguje kraje członkowskie do dopasowania określonych norm we wskazanym w nich zakresie. Dyrektywy wyznaczają pewne ramy dla lokalnego prawodawstwa, zobowiązującymi do osiągnięcia określonych celów i pozostawiającymi jednocześnie swobodę w zakresie doboru mechanizmów koniecznych do osiągnięcia tych celów. W ponadnarodowym unijnym systemie prawnym wyróżnia się poza tym decyzje, opinie i zalecenia, decyzje *sui generis*, ogólne zasady prawa i prawo zwyczajowe oraz umowy międzynarodowe². W tym miejscu wypada zaznaczyć, że dyrektywa służy harmonizacji prawa w państwach członkowskich UE. Szczególnie miejsce zajmują one w harmonizacji prawa bankowego.

W procesie integracji europejskiej dokonuje się harmonizacja prawa bankowego państw członkowskich UE, a narodowe systemy bankowe nadal wyróżniają się swoistymi cechami. W związku z tym, w celem artykułu jest określenie wpływu harmonizacji prawa bankowego na pojęcie instytucji kredytowej, czynności bankowe i rodzaje banków w hiszpańskim systemie bankowym. W tym celu dokonano analizy odpowiednich dokumentów prawnych i przedmiotowej literatury. Na jej podstawie określono zakres harmonizacji prawa bankowego na pojęcie instytucji kredytowej, czynności bankowe i rodzaje banków w hiszpańskim systemie bankowym. Harmonizacja nie prowadzi do pełnego ujednoczenia narodowych systemów bankowych, zachowując swoiste cechy poszczególnych rodzajów banków.

2. POJĘCIE INSTYTUCJI KREDYTOWEJ W EUROPEJSKIM PRAWIE BANKOWYM

Pierwszymi ważnymi aktami prawnymi, w których zdefiniowano pojęcie instytucji kredytowej były: Dyrektywa Rady 77/780/EEC z 12 grudnia 1977 r. w sprawie koordynacji ustaw, regulacji i przepisów administracyjnych o podejmowaniu i prowadzeniu działalności instytucji kredytowych, zwana popularnie Pierwszą Dyrektywą Bankową oraz Dyrektywa Rady 89/646/EEC z 15 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji ustaw, regulacji i przepisów administracyjnych o podejmowaniu i prowadzeniu działalności instytucji kredytowych, znana także jako Druga Dyrektywa Bankowa³. W myśl definicji, którą sformułowano artykuł 1 Pierwszej Dyrektywy Bankowej i którą pozostawiono bez zmian w Drugiej Dyrektywie Bankowej, instytucją kredytową jest „przedsiębiorstwo, którego działalność gospodarcza polega na przyjmowaniu depozytów lub innych funduszy zwrotnych oraz udzielaniu kredytów na własny rachunek”⁴. Termin „instytucja

² Tamże, s. 22.

³ W. Baka, *Bankowość europejska*, PWN, Warszawa 2005, s. 46.

⁴ First Council Directive 77/780/EEC of 12 December 1977 on the coordination of the laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (*OJ L 322, z 17.12.1977 r.*); Second Council Directive 89/646/EEC of 15 December 1989 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions and amending Directive 77/780/EEC (*OJ L 386 z 30.12.1989 r.*).

kredytowa” uwzględnił panującą w unijnych krajach członkowskich wielorakość podmiotów organizujących sektor instytucji kredytowych, ponieważ obejmuje on oprócz banków inne instytucje nieposiadające tego statusu, a jednak wykonujące w różnym stopniu czynności bankowe⁵.

W dniu 20 marca 2000 r. Parlament Europejski i Rada, po rozważeniu opinii krajów członkowskich oraz wniosków Komisji Europejskiej wydały Dyrektywę 2000/12/EC w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe⁶. Motywy wydania tej dyrektywy podano w jej wstępie, gdzie w punkcie pierwszym zaznaczono, że jest to akt kodyfikujący, spajający w jedno wskazane teksty dyrektyw unijnych, wielokrotnie i poważnie zmieniane, odnoszące się do kwestii świadczenia usług przede wszystkim przez instytucje kredytowe oraz finansowe⁷. Do tych wskazanych dyrektyw należały między innymi Pierwsza Dyrektywa Rady 77/780/EEC oraz Druga Dyrektywa Rady 89/646/EEC⁸. „Instytucja kredytowa”, zgodnie z artykułem 1 dyrektywy kodyfikującej, oznacza przedsiębiorstwo, którego działalność polega na przyjmowaniu od ludności depozytów lub innych środków podlegających zwrotowi oraz na udzielaniu kredytów na własny rachunek⁹. Zgodnie z poprawką do tejże dyrektywy wprowadzoną przez Dyrektywę Rady 2000/28/EC z 18 września 2000 r. „instytucja kredytowa” to również instytucja pieniądza elektronicznego w rozumieniu dyrektywy 2000/46/EC („instytucja pieniądza elektronicznego” oznacza przedsiębiorstwo lub inną osobę prawną, inną niż instytucja kredytowa zdefiniowana w art. 1 pkt 1 akapit pierwszy dyrektywy 2000/12/EC, która emituje środki płatnicze w formie pieniądza elektronicznego¹⁰) Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza

⁵ L. Góral, *Instytucja kredytowa w państwach Unii Europejskiej*, „Glosa”, 1997/1, s. 5.

⁶ W. Baka, *Bankowość...* dz. cyt., s. 50–51.

⁷ E. Fojcik-Mastalska, J. Sokalski, *Dyrektywa 2000/12/EC z 20 marca 2000 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe*, „Prawo Bankowe”, 2002/7/8, s. 35–36.

⁸ Oprócz Pierwszej i drugiej Dyrektywy Bankowej scalono w Dyrektywie 2000/12/EC w jeden tekst: Dyrektywę Rady 73/183/EEC z 28 czerwca 1973 r. w sprawie zniesienia ograniczeń dotyczących swobody zakładania jednostek gospodarczych i swobody świadczenia usług przez pośredników indywidualnych prowadzących działalność w sektorze banków i innych instytucji finansowych; Dyrektywę Rady 89/299/EEC z 17 kwietnia 1989 r. w sprawie funduszy własnych instytucji kredytowych; Dyrektywę Rady 89/647/EEC z 18 grudnia 1989 r. w sprawie współczynnika wypłacalności instytucji kredytowych; Dyrektywę Rady 92/30/EEC z 6 kwietnia 1992 r. w sprawie nadzoru skonsolidowanego nad instytucjami kredytowymi oraz Dyrektywę Rady 92/121/EEC z 21 grudnia 1992 r. w sprawie monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań instytucji kredytowych.

⁹ Dyrektywa 2000/12/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. odnosząca się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (*OJ L 126, z 26.05.2000 r.*).

¹⁰ Dyrektywa 2000/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością (*OJ L 275, z 27.10.2000 r.*)

elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością¹¹. Obecnie obowiązująca Dyrektywa 2006/48/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe w artykule 158 uchyliła Dyrektywę 2000/12/EC, zmienioną dyrektywami wymienionymi w części A załącznika XIII Dyrektywy 2006/48/EC, bez uszczerbku dla zobowiązań Państw Członkowskich dotyczących harmonogramu transpozycji wspomnianych dyrektyw wymienionego w części B załącznika XIII Dyrektywy 2006/48/EC. Odniesienia do dyrektyw, które utraciły moc, traktowane są jako odniesienia do dyrektywy 2006/48/EC i odczytywane są zgodnie z tabelą zgodności w załączniku XIV tejże dyrektywy¹². Zgodnie z artykułem 4 dyrektywy 2006/48/EC „instytucja kredytowa” oznacza: przedsiębiorstwo, którego działalność polega na przyjmowaniu depozytów lub innych funduszy podlegających zwrotowi od ludności oraz na przyznawaniu kredytów na swój własny rachunek lub instytucję pieniądza elektronicznego w rozumieniu dyrektywy 2000/46/EC¹³.

3. POJĘCIE INSTYTUCJI KREDYTOWEJ W PRAWIE HISZPAŃSKIM

Jak wskazano wcześniej występuje dualizm unijnych regulacji prawnych, polegający na działaniu przepisów ponadnarodowego prawa Unii Europejskiej oraz przepisów krajowych niesprzecznych z prawem unijnym¹⁴. Hiszpańska definicja „instytucji kredytowej” zawarta w artykule 1 Królewskiego Dekretu Ustawodawczego 1298/1986 z 28 czerwca ulegała modyfikacjom na przestrzeni lat, w celu dostosowania jej do prawodawstwa europejskiego. Zgodnie z najstarszą dostępną wersją przystosowaną do Pierwszej Dyrektywy Bankowej „instytucją kredytową” jest każde przedsiębiorstwo, którego działalnością typową i zwykłą jest przyjmowanie funduszy ze środków publicznych, w formie depozytów albo innych analogicznych, które niosą stosowny obowiązek swojego zwrotu, stosując je na własny rachunek do przyznawania kredytów. Do instytucji kredytowych zaliczono urzędowe (oficjalne) instytucje kredytowe, zarejestrowane w Specjalnym Rejestrze Banku Hiszpanii: banki prywatne, kasy oszczędnościowe, spółdzielnie kredytu (banki spółdzielcze); zarejestrowane w Specjalnym Rejestrze Departamentu Skarbu i Polityki Finansowej Ministerstwa Gospodarki i Finansów: spółki kredytów hipotecznych i instytucje finansujące¹⁵.

¹¹ Dyrektywa 2000/28/EC Parlamentu europejskiego i Rady z dnia 18 września 2000 r. zmieniająca dyrektywę 2000/12/EC odnosząca się do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez instytucje kredytowe (*OJ L 275, z 27.10.2000 r.*).

¹² Dyrektywa 2006/48/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (*OJ L 177, z 30.06.2006 r.*).

¹³ Tamże.

¹⁴ P. Zapadka, S. Niemierka, *Charakterystyka...* dz. cyt., s. 28.

¹⁵ BOE, Real Decreto Legislativo 1298/1986, de 28 de junio. Adaptación del derecho vigente en materia de entidades de crédito al de las Comunidades Europeas, BOE de 30.

Ustawa 26/1988 z 29 lipca o dyscyplinie i interwencji instytucji kredytowych artykułem 39 wprowadziła zmiany do definicji instytucji kredytowej zawartej w Królewskim Dekrecie Ustawodawczym 1298/1986: „instytucją kredytową” jest każde przedsiębiorstwo, którego działalnością typową i zwykłą jest przyjmowanie funduszy ze środków publicznych w formie depozytu, pożyczki, cesji tymczasowej aktywów finansowych albo innych analogicznych, które niosłyby stosowny obowiązek swojego zwrotu, stosując je na własny rachunek do przyznawania kredytów albo operacji o analogicznym charakterze. Do instytucji kredytowych zaliczono wówczas Instytut Kredytu Urzędowego i urzędowe instytucje kredytowe, banki prywatne, kasy oszczędnościowe, Hiszpańską Konfederację Kas Oszczędnościowych i Pocztową Kasę Oszczędnościową, spółdzielnie kredytu (banki spółdzielcze), spółki kredytów hipotecznych, instytucje finansujące, spółki leasingowe, spółki pośredniczące rynku pieniężnego¹⁶.

Ustawa 3/1994 z 14 kwietnia o dostosowaniu hiszpańskiego ustawodawstwa w sprawie instytucji kredytowych do Drugiej Dyrektywy Bankowej i wprowadzeniu innych zmian odnoszących się do systemu finansowego w artykule piątym wprowadziła kolejne poprawki do Królewskiego Dekretu 1298/1986. Do instytucji kredytowych zaliczono Instytut Kredytu Urzędowego, banki prywatne, kasy oszczędnościowe, Hiszpańską Konfederację Kas Oszczędnościowych, spółdzielnie kredytu (banki spółdzielcze). Natomiast spółki kredytów hipotecznych, instytucje finansujące, spółki leasingowe i spółki pośredniczące rynku pieniężnego zachowały status instytucji kredytowych do 31 grudnia 1996 r., a po tej dacie zaczęto je zaliczać do tzw. wyspecjalizowanych instytucji kredytowych¹⁷.

Obecnie obowiązująca definicja „instytucji kredytowej” zawarta w Królewskim Dekrecie Ustawodawczym 1298/1986 została dopasowana do Dyrektywy 2000/12/EC. Zgodnie z nią instytucją kredytową jest¹⁸:

- każde przedsiębiorstwo, którego działalnością typową i codzienną jest przyjmowanie funduszy ze środków publicznych w formie depozytu, pożyczki, tymczasowej cesji aktywów finansowych albo podobnego rodzaju, które wiążą się nieodłącznie z obowiązkiem ich zwrotu, które wykorzystuje się do udzielania kredytów albo dokonywania transakcji podobnego rodzaju na jego własny rachunek;
- każde przedsiębiorstwo albo jakakolwiek inna osoba prawna, odmienna od tej wskazanej w paragrafie a) poprzednim, która emituje środki płatności w formie pieniądza elektronicznego, uważa się za instytucje kredytowe. Należą do nich: Instytut Kredytu Urzędowego, banki, kasy oszczędnościowe i Hiszpańską Konfederację Kas Oszczędnościowych, banki spółdzielcze, wyspecjalizowane instytucje kredytowe, jednostki (instytucje) pieniądza elektronicznego.

¹⁶ BOE, Ley 26/1988, de 29 de julio. Disciplina i Intervención de las Entidades de Crédito.

¹⁷ BOE, Ley 3/1994, de 14 de abril. Adaptación de la Legislación Española en Materia de Entidades de Crédito a la Segunda Directiva de Coordinación Bancaria y se introducen otras modificaciones relativas al Sistema Financiero, BOE de 15.

¹⁸ BOE, Real Decreto Legislativo 1298/1986, de 28 de junio. Adaptación..., dz. cyt.

4. KLASYFIKACJA CZYNNOŚCI BANKOWYCH HISZPAŃSKICH INSTYTUCJI KREDYTOWYCH I ICH HARMONIZACJA Z UNIJNYM PRAWEM BANKOWYM

W hiszpańskim prawodawstwie odnoszącym się do działalności bankowej nie wprowadzono jednolitej definicji czynności bankowej. Jednak w rozdziale II Ustawy 3/1994 z 14 kwietnia 1994 r. o dostosowaniu hiszpańskiego ustawodawstwa w zakresie instytucji kredytowych do Drugiej Dyrektywy Koordynacji Bankowej i wprowadzeniu innych zmian odnoszących się do systemu finansowego wymieniono w artykule 52 takie czynności bankowe, jak¹⁹:

- przyjmowanie depozytów i innych funduszy zwrotnych, zgodnie z tym, co przewidziano w artykule 1 Królewskiego Dekretu Ustawodawczego 1298/1986 z 28 czerwca;
- pożyczki i kredyty, uwzględniając: kredyt konsumpcyjny, hipoteczny i finansowanie transakcji handlowych; factoring z lub bez regresu; leasing;
- operacje płatnicze z włączeniem m.in. usług płatniczych i przelewów;
- emisję i zarządzanie środkami płatniczymi, takimi jak karty kredytowe, czek i podróże, akredytywy;
- udzielanie poręczeń, gwarancji i innych podobnych;
- pośrednictwo na rynku międzybankowym;
- operacje na rachunek własny albo na rachunek klientów, których przedmiotem są notowane papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego albo dewizowego, finansowe instrumenty terminowe, transakcje opcjami i finansowe transakcje terminowe typu future oraz swapy finansowe;
- uczestnictwo w emisji papierów wartościowych, pośrednictwo przez rachunek pośredni lub bezpośredni emitenta w plasowaniu emisji i gwarancja subskrypcji emisji;
- doradztwo i świadczenie usług przedsiębiorstwom w takich sprawach jak struktura kapitału, strategia przedsiębiorstwa, przejęcia, fuzje i podobne;
- zarządzanie majątkiem i doradztwo jego właścicielom;
- działanie, na rachunek ich właścicieli, jako depozytariusze papierów wartościowych przedstawionych w formie świadectw, albo jako administratorzy papierów wartościowych przedstawionych w zapisach na rachunku;
- sporządzanie sprawozdań finansowych i wynajmowanie sejfów.

Wymienione czynności uznaje się za czynności bankowe instytucji kredytowych w UE, a instytucje kredytowe mogą je wykonywać w ramach jednolitego paszportu unijnego²⁰. Bowiem podlegają one zasadzie wzajemnego uznania. Czynności bankowe hiszpańskich instytucji kredytowych odpowiadają wymogom unijnego prawa bankowego, ponieważ artykuł 52 Ustawy 3/1994 w pełni zharmonizowano z prawem unijnym.

¹⁹ BOE, Ley 3/1994, de 14 de abril. Adaptación..., dz. cyt.

²⁰ J. Kobierzyńska, M. Olczyk, *Prywatne prawo bankowe w Hiszpanii*, „Prawo Bankowe” 2003/12, s. 93.

5. PODSTAWY PRAWNE DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI KREDYTOWYCH W HISPANII I ICH ZAKRES

W Hiszpanii nie istnieje jedna ustawa ogólna porządkująca działalność kredytową, natomiast zadanie to wykonuje szereg rozporządzeń ustawodawczych²¹, do których należą cytowane już w podpunkcie 1.2. oraz w punkcie 2. akty prawne: Królewski Dekret Ustawodawczy 1298/1986 z 28 czerwca, który przystosował prawo hiszpańskie do przepisów Pierwszej Dyrektywy Koordynacji Bankowej i który zawiera definicję instytucji kredytowej oraz wyszczególnienie instytucji, które się do takowych zaliczają; Ustawa 26/1988 z 29 lipca o dyscyplinie i interwencji instytucji kredytowych, która ustanawia powszechny system nadzoru nad instytucjami kredytowymi i wytycza ramy działania tych instytucji; Ustawa 3/1994 z 14 kwietnia, która przenosi do zbioru praw hiszpańskich Drugą Dyrektywę Koordynacji Bankowej i której zestaw paragrafów rozszerza albo zmienia treść dwóch norm poprzedzających, w celu dopasowania ich treści do tejże Dyrektywy²².

Ustawa 26/1988 składa się z sześciu tytułów podzielonych na rozdziały. Pierwszy tytuł, który dotyczy systemu sankcji możliwych do zastosowania wobec instytucji kredytowych, rozpoczyna się od „Postanowień ogólnych”, a następnie w rozdziale drugim przechodzi do zdefiniowania podstawowych wykroczeń instytucji kredytowych. Na mocy artykułu trzeciego omawianego rozdziału podzielono te wykroczenia na bardzo ciężkie, ciężkie oraz lekkie, a następnie w artykule 4, 5 i 6 określono dokładnie w odpowiadającej kolejności każdą z wymienionych grup za pomocą enumeratywnego wyliczenia naruszeń prawa kwalifikujących się do nich. Artykuł 7 natomiast podejmuje kwestię przedawnienia. Z kolei rozdział III porusza problem sankcji, a rozdział IV dotyczy kompetencji posiadanych przez różne organy w tej sprawie. Artykuły 18 a) i 18 b) rozdziału czwartego ustanawiają, że uprawnionym do prowadzenia postępowań w sprawie wykroczeń jest Bank Hiszpanii; ma on również możliwość nakładania sankcji za wykroczenia ciężkie lub lekkie, natomiast za wykroczenia bardzo ciężkie sankcje nakłada Minister Gospodarki i Finansów na wniosek Banku Hiszpanii, za wyjątkiem kary cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności, którą może nałożyć Rada Ministrów (Artykuł 18 c). Ostatni rozdział V Tytułu I nosi nazwę „Normy Postępowania”²³.

Tytuł II traktuje o wykonywaniu działalności oraz o używaniu nazw zarezerwowanych dla instytucji kredytowych. Kolejna część Ustawy 26/1988 – Ty-

²¹ J. M. Liso, *El sector bancario europeo: panorama y tendencias (2. parte)*, [w:] Colección estudios e informes 1999, nr 16, Caja de ahorros y pensiones de Barcelona „La Caixa”, Barcelona 1999, s. 15.

²² J. M. Liso, *El sector bancario europeo: panorama y tendencias*, [w:] Colección estudios e informes 1996, nr 6, Caja de ahorros y pensiones de Barcelona „La Caixa”, Barcelona 1996, s. 261.

²³ Ley 26/1988, de 29 de julio. Disciplina..., dz. cyt.

tuł III, opatrzony mianem „Środki interwencji i wymiany”, odnosi się do metod interwencji podejmowanych w sytuacji zagrożenia dla instytucji kredytowych. Stwierdza się w nim między innymi, że instytucja kredytowa może się zgodzić na interwencję albo tymczasowe zastąpienie swoich organów administracyjnych czy też kierownictwa, jedynie w przypadku, kiedy znajdzie się ona w sytuacji wyjątkowo ciężkiej, niosącej zagrożenie efektywności środków własnych albo stabilności, płynności lub też wypłacalności²⁴.

Kolejna czwarta część omawianego aktu dotyczy tzw. postanowień dodatkowych. Natomiast Tytuł V określa zasady wykonywania działalności kredytowej w krajach członkowskich Wspólnoty Europejskiej, a mianowicie otwarcia filii i swobodnego świadczenia usług: w innych krajach członkowskich Wspólnoty Europejskiej przez hiszpańskie instytucje kredytowe (Rozdział I) oraz w Hiszpanii przez instytucje kredytowe z innych państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej (Rozdział II). Ostatnia część Ustawy 26/1988 – Tytuł VI dotyczy systemu tzw. znaczących udziałów²⁵.

Ustawa 3/1994 z 14 kwietnia 1994 r. o dostosowaniu hiszpańskiego ustawodawstwa w zakresie instytucji kredytowych do Drugiej Dyrektywy Koordynacji Bankowej i wprowadzeniu innych zmian odnoszących się do systemu finansowego jest kolejnym generalnym aktem prawnym tworzącym podstawy funkcjonowania hiszpańskiego systemu bankowego. W celu utworzenia we wnętrzu Unii Europejskiej Jednolitego Rynku Finansowego ustawa ta umożliwia swobodne otwieranie w Hiszpanii filii instytucji kredytowych z innych państw członkowskich Unii Europejskiej, ustanawiając system tzw. prostego zawiadamiania Banku Hiszpanii o otwarciu takiej filii i uzgadniania tego z odpowiednią władzą nadzorczą kraju pochodzenia instytucji. Ustawa reguluje także procedury pozwalające hiszpańskim instytucjom kredytowym działać, poprzez filie, w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Ustawa ustanawia ścisły system kontroli administracyjnej znaczących pakietów akcji w instytucjach kredytowych. Przenosi również do hiszpańskiego prawa przepisy Dyrektywy dotyczące rygorystycznie poufnego charakteru informacji uzyskanych przez władze w czasie pełnienia czynności nadzorczych nad instytucjami kredytowymi. Ustawa wnosi wiele rozporządzeń dodatkowych, wprowadzających polepszenia np. w zbiorze norm dotyczących oficjalnego rynku transakcji terminowych i opcji²⁶.

Oprócz opisanych najważniejszych trzech aktów prawnych, wśród ustawodawstwa generalnego²⁷ regulującego działalność instytucji kredytowych w Hiszpanii znajdują się również: Królewski Dekret 1778/1994, z 5 sierpnia, o przystosowaniu do Ustawy 30/1992 z 26 listopada o systemie prawnym administracji publicznych i o wspólnych procedurach administracyjnych, norm

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże.

²⁶ Ley 3/1994, de 14 de abril. Adaptación... dz. cyt.

²⁷ http://www.bde.es/normativa/be/entidades_credito_regimen_gral.htm [20.11.2008].

regulujących procedury udzielania, zmiany i anulowania zezwoleń²⁸; Okólnik nr 7/1993, z 27 kwietnia, Banku Hiszpanii, o instytucjach kredytowych i Specjalnym Rejestrze Statutów²⁹; Okólnik nr 6/1995, z 31 października, Banku Hiszpanii, o instytucjach kredytowych i informacjach o strukturze kapitału instytucji kredytowych³⁰; Okólnik nr 2/2005, z 25 lutego, Banku Hiszpanii, o plikach danych o charakterze osobistym, zarządzanych przez Bank Hiszpanii³¹ oraz omówiona szerzej w podpunkcie 3.2. Ustawa 13/1994, z 1 czerwca o autonomii Banku Hiszpanii³². Również każdy rodzaj instytucji kredytowych jest regulowany wieloma aktami prawnymi³³.

6. RODZAJE INSTYTUCJI KREDYTOWYCH W HISZPANII – ICH SWOISTE CECHY I ZAKRES DZIAŁALNOŚCI

6.1. BANKI PRYWATNE

Począwszy od lutego 1998 r., gdy sprywatyzowano ostatnią część Argentaria, wszystkie banki w Hiszpanii są już własnością prywatną³⁴. Królewski Dekret 1245/1995, z 14 lipca, o utworzeniu banków, działalności transgranicznej i innych zagadnieniach dotyczących systemu instytucji kredytowych ustanawia wymagania niezbędne do spełnienia przez podmioty chcące prowadzić działalność bankową. Królewski Dekret ustanawia między innymi dla banków warunek przybrania formy spółki akcyjnej, tworzonej poprzez procedurę tak zwanego założenia jednoczesnego³⁵. Można powiedzieć, że banki są specyficznymi spółkami akcyjnymi, ponieważ oprócz warunków ogólnych przewidzianych w Królewskim Dekrecie Ustawodawczym 1564/1989, z 22 grudnia, poprzez który przyjmuje

²⁸ BOE, Real Decreto 1778/1994, de 5 de agosto. Se adecuan a la Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común de las normas reguladoras de los procedimientos de otorgamiento, modificación y extinción de autorizaciones (BOE de 20) (Corrección de errores, BOE de 19 de octubre).

²⁹ BOE, Circular nº 7/1993, de 27 de abril, del Banco de España. Entidades de crédito. Registro Especial de Estatutos, BOE de 5 de mayo.

³⁰ BOE, Circular nº 6/1995, de 31 de octubre, del Banco de España. Entidades de crédito. Información sobre la estructura del capital de las entidades de crédito, BOE de 14 de noviembre.

³¹ BOE, Circular 2/2005, de 25 de febrero, del Banco de España, sobre ficheros automatizados con datos de carácter personal gestionados por el Banco de España, BOE de 22 de marzo, Anejo I.

³² BOE, Ley 13/1994, de 1 de junio. Autonomía del Banco de España, BOE de 2.

³³ http://www.bde.es/normativa/be/bancos_privados.htm; http://www.bde.es/normativa/be/cajas_de_ahorros.htm; <http://www.bde.es/normativa/be/ceca.htm>; http://www.bde.es/normativa/be/cooperativas_de_credito.htm; http://www.bde.es/normativa/be/entidades_dinero_electronico.htm; http://www.bde.es/normativa/be/est_financieros_credito.htm; http://www.bde.es/normativa/be/inst_credito_oficial.htm [20.11.2008].

³⁴ J. M. Liso, *El sector bancario europeo: panorama y tendencias ...* dz. cyt., s. 22.

³⁵ BOE, Real Decreto 1245/1995, de 14 de julio, Creación de bancos, actividad transfronteriza y otras cuestiones relativas al régimen jurídico de las entidades de crédito, BOE de 31.

się tekst zawierający Ustawę o Spółkach Akcyjnych, muszą spełnić dodatkowo normy specyficzne wspomnianego Królewskiego Dekretu 1245/1995. Artykuł 2 Królewskiego Dekretu 1245/1995 wymaga do założenia banku posiadanie kapitału minimalnego w wysokości 18 milionów euro. Akcje banku muszą natomiast przybrać koniecznie formę imienną albo być przedstawione poprzez zapisy na rachunku. Wkłady muszą być przymusowo pieniądze, przynajmniej do momentu pokrycia minimalnego kapitału akcyjnego spółki³⁶.

6.2. KASY OSZCZĘDNOŚCIOWE

Historycznie kasy oszczędnościowe wywodziły się zazwyczaj od kas lombardowych, których głównym celem było zwalczanie lichwy. Początkowo udzielały nieoprocentowanych pożyczek pod zastaw najbiedniejszym grupom społecznym, co było przejawem ich niedochodowego charakteru, jednak wraz z rozwojem swojej działalności zaczęły pobierać oprocentowanie od udzielonych kredytów. Kasy oszczędnościowe zachęcały do oszczędzania ludność wywodzącą się z najniższych klas społecznych, a następnie rozdysponowywały otrzymane środki pieniężne w formie zabezpieczonych pożyczek, współdziałając z lombardami. Od banków prywatnych odróżniała kasy oszczędnościowe przede wszystkim formuła fundacji, będąca bodźcem do zakładania tych instytucji z inicjatywy wspólnot samorządowych, związków zawodowych, spółdzielni produkcyjnych czy też organizacji religijnych. Brak kapitału i akcjonariatu, tudzież podkreślanie bezinteresownego i społecznego charakteru kas doprowadziło do podzielenia czynności kierowniczych i nadzorczych nad działalnością kas pomiędzy fundatorów, władze lokalne, pracowników i inne upoważnione grupy np. reprezentujące deponentów³⁷. Zatem hiszpańskie kasy oszczędnościowe są prywatnymi instytucjami kredytowymi o charakterze fundacyjnym³⁸.

Kasy nie posiadają żadnych akcjonariuszy czy też udziałowców względem których musiałyby się rozliczać³⁹. Do założenia kas wymagane jest posiadanie minimalnego funduszu dotacyjnego, trwale połączonego z kapitałem fundacyjnym, w wysokości 18 milionów euro⁴⁰. Zysk kas po potrąceniu podatków ma tutaj znaczenie podwójne. Po pierwsze, jak stanowi prawo, co najmniej 50% zysku instytucje te muszą przeznaczyć na rezerwy, natomiast pozostałą część zysku na realizowanie prac społecznych w obrębie terytorialnym, na którym działają, dotyczących takich sfer jak kultura, służba zdrowia, opieka społeczna,

³⁶ Tamże.

³⁷ P. Plizga, *System bankowy w Hiszpanii w latach 1974–2000. Zarys ewolucji*, Materiały i Studia, Zeszyt nr 160, NBP, Warszawa 2003, s. 14.

³⁸ V. A. Palenzuela, M. S. Mariscal, *El gobierno de las cajas de ahorro españolas*, „Universia Business Review”, 2004/2, s. 50.

³⁹ Tamże, s. 51.

⁴⁰ BOE, Decreto 1838/1975, de 3 de julio. Creación de Cajas de Ahorros y Distribución de los beneficios líquidos de estas entidades, BOE de 11 de agosto.

edukacja albo badania. Ze względu na brak kapitału tzw. samofinansowanie jest głównym mechanizmem wykorzystywanym przez kasy w celu powiększenia swoich środków własnych⁴¹.

Zgodnie z artykułem pierwszym Ustawy 31/1985, z 2 sierpnia, kasami oszczędnościowymi kierują, reprezentują je oraz kontrolują trzy organy: Zgromadzenie Ogólne, Rada Zarządzająca i Komisja Kontrolna⁴². Zgromadzenie ogólne jest największym organem zarządzającym i decyzyjnym. Reprezentuje ono grupy najbardziej zainteresowane i powiązane z rozwojem działalności kas oszczędnościowych, czyli: deponentów, jako dostawców środków; korporacje lokalne pochodzące z terytorium, na którym działają kasy; jednostki założycielki, jak również instytucje o charakterze kulturalnym, naukowym, dobroczynnym, miejskim, gospodarczym albo zawodowym, uznane za ściśle związane z obszarem działalności kasy; przedstawiciele pracowników. Poza Zgromadzeniem Ogólnym, kolejnym organem zarządzającym jest Rada Zarządzająca wydelegowana ze Zgromadzenia Ogólnego, której polecono czynności zarządzania, kierowania, administracji i reprezentacji danej instytucji oszczędnościowej. Jej działalność poddano natomiast nadzorowi Komisji Kontrolnej. Organ ten, zobowiązano do pilnowania, ażeby działania Rady Zarządzającej zgadzały się z głównymi kierunkami funkcjonowania kasy, ustalonymi corocznie przez Zgromadzenie Ogólne⁴³.

Rządy regionów autonomicznych posiadają różne kompetencje w zakresie kas oszczędnościowych. Można wśród nich wyróżnić: podejmowanie decyzji dotyczących, między innymi, pozwoleń na założenia, połączenia, rozwiązania albo likwidacje kas; kontrolowanie działalności kredytowej i działalności związanej z zarządzaniem; rozwijanie funkcji kontrolnych oraz stosowanie sankcji. Poza tym władze autonomiczne zbierają informacje gospodarcze z kas, autoryzują podział zysków i, w szczególności, dotacje na prace społeczne. W ten sam sposób, rządy autonomiczne muszą zaakceptować jakiegokolwiek zmiany w statutach i zasadach zarządzania w kasach. Skłaniają się również do czynnego uczestnictwa w procesie mianowania organów zarządzających kas. Kasy oszczędnościowe mogą prowadzić tę samą działalność co banki, jednak kierują swoją działalność przede wszystkim do osób fizycznych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz korporacji lokalnych, co jest spowodowane ich rozwojem historycznym⁴⁴. Działalność kas oszczędnościowych charakteryzuje się ponadto głębokimi więziami z ich regionami pochodzenia, czego przyczyny należy dopatrywać się nie tyle w ich źródłach historycznych, co w prawodawstwie ograniczającym ekspansję geograficzną, które obowiązywało do końca 1988 r. Oznaczało to, że kasy oszczędnościowe nie mogły otworzyć dowolnie biura na całym terytorium Hiszpanii⁴⁵.

⁴¹ J. M. Liso, *El sector bancario europeo: panorama y tendencias ...*dz. cyt., s. 27.

⁴² BOE, Ley 31/1985, de 2 de agosto. Regulación de las Normas Básicas sobre Organos Rectores de las Cajas de Ahorro, BOE de 9.

⁴³ J. M. Liso, *El sector bancario europeo: panorama y tendencias...*dz. cyt., s. 27–28.

⁴⁴ Tamże, s. 28–29.

⁴⁵ Tamże, s. 30.

6.3. BANKI SPÓŁDZIELCZE

Banki spółdzielcze są instytucjami o podwójnym charakterze⁴⁶ – łączą w sobie charakter spółdzielni (podlegają więc prawodawstwu dotyczącemu spółdzielni) oraz instytucji kredytowych. Ich charakter i reżim prawny są uregulowane w Ustawie 13/1989, z 26 maja, która ma charakter uzupełniający w stosunku do prawodawstwa wydanego przez regiony (wspólnoty) autonomiczne z kompetencjami w tej sferze⁴⁷. Ustawa ta określa w artykule 1 banki spółdzielcze jako spółki, których celem jest zaspokajanie potrzeb finansowych ich członków i osób trzecich, poprzez wykonywanie działalności charakterystycznej dla instytucji kredytowych⁴⁸. Do założenia banku spółdzielczego jest wymagany minimalny kapitał, różniący się w zależności od tego, na jakim obszarze będzie działać bank i w zależności od liczby mieszkańców tego obszaru: 1 051 771 euro, jeśli będzie działać w gminach poniżej 100 000 mieszkańców; 3 606 000 euro, jeśli będzie działać na terytorium jednego Regionu Autonomicznego oraz 4 808 000 euro, jeśli będzie działać na terytorium obejmującym więcej niż jeden region autonomiczny lub w Madrycie albo Barcelonie, według trzeciego zarządzenia dodatkowego Królewskiego Dekretu 1245/1995⁴⁹.

Wśród głównych cech charakterystycznych dla tego typu instytucji jest dobrowolne przystąpienie i rezygnacja członków, zatem kapitał i liczba członków są zmienne. Ponadto muszą przeznaczyć przynajmniej 10% wyniku netto, po odjęciu podatków i odsetek wypłaconych na kapitał wpłacony, na fundusz edukacji i promocji oraz 20% na rezerwy obowiązkowe. Ich zdolność operacyjna jest w pełni zrównana do tej banków i kas oszczędnościowych z tym zastrzeżeniem, że muszą uwzględniać preferencyjnie potrzeby finansowe swoich członków, a w konsekwencji całość operacji aktywnych z osobami trzecimi będzie mogła objąć maksymalnie 50% całkowitych posiadanych środków⁵⁰.

Kasy spółdzielcze (banki spółdzielcze) można podzielić na dwie podstawowe grupy⁵¹:

- kasy rolne (spółdzielnie kredytu rolnego) – o charakterze rolnym, których celem jest finansowanie rolnictwa, chowu zwierząt, leśnictwa oraz innych przedsięwzięć podejmowanych w celu polepszenia sytuacji w środowisku wiejskim (kasy rolne mogą działać na obszarze lokalnym, gminnym lub całej prowincji);
- spółdzielnie kredytowe nierolnicze – mają charakter przemysłowy i miejski, pochodzą ze związków i stowarzyszeń zawodowych.

⁴⁶ BOE, Técnica y Empleo Aragón, S.L., *Temario Oposiciones. Vol.iii Cuerpo de Profesores de Enseñanza Secundaria. Administración de Empresas*, EDITORIAL CEP, Madrid, 2007, s. 229.

⁴⁷ Tamże, s. 31.

⁴⁸ BOE, Ley 13/1989, de 26 de mayo. Cooperativas de Crédito, BOE de 31.

⁴⁹ BOE, Real Decreto 1245/1995, de 14 de julio. Creación de bancos...dz. cyt.

⁵⁰ J. M. Liso, *El sector bancario europeo: panorama y tendencias...* dz. cyt., s. 31.

⁵¹ P. Plizga, *System bankowy...*dz. cyt., s. 17.

7. PODSUMOWANIE

W hiszpańskim systemie bankowym dokonuje się proces harmonizacji prawa bankowego. Harmonizacja prawa bankowego stanowi podstawę funkcjonowania wspólnego europejskiego rynku bankowego. W pracy skoncentrowano się na pojęciu instytucji kredytowej, czynnościach bankowych i rodzajach banków w hiszpańskim systemie bankowym. Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentów stwierdzono, że najszerszy zakres harmonizacji dotyczy pojęcia instytucji kredytowej, a wraz z nim również zakresu czynności bankowych. Harmonizacja najslabiej obejmuje poszczególne rodzaje banków. Dzięki temu, hiszpańskie instytucje kredytowe posiadają nadal swoje swoiste cechy, a zarazem mogą funkcjonować na europejskim rynku bankowym.

Harmonizacją prawa bankowego objęto najważniejsze pojęcia i zasady działalności instytucji kredytowych, które są ważne dla funkcjonowania instytucji kredytowych na europejskim rynku bankowym. Natomiast nie prowadzi ona do niwelowania swoistych cech poszczególnych rodzajów banków. W ten sposób, harmonizacja respektuje swoiste cechy narodowego systemu bankowego, kształtowane w odmiennych uwarunkowaniach gospodarczo-finansowych i społeczno-politycznych, ograniczając się do wprowadzania wspólnych pojęć i zasad funkcjonowania instytucji kredytowych na europejskim rynku bankowym

BIBLIOGRAFIA

- Baka W., *Bankowość europejska*, PWN, Warszawa 2005.
- BOE, Circular n° 7/1993, de 27 de abril, del Banco de España. Entidades de crédito. Registro Especial de Estatutos (BOE de 5 de mayo).
- BOE, Circular n° 6/1995, de 31 de octubre, del Banco de España. Entidades de crédito. Información sobre la estructura del capital de las entidades de crédito, BOE de 14 de noviembre.
- BOE, Circular 2/2005, de 25 de febrero, del Banco de España, sobre ficheros automatizados con datos de carácter personal gestionados por el Banco de España, BOE de 22 de marzo, Anejo I.
- BOE, Decreto 1838/1975, de 3 de julio. Creación de Cajas de Ahorros y Distribución de los beneficios líquidos de estas entidades, BOE de 11 de agosto.
- BOE, Ley 31/1985, de 2 de agosto. Regulación de las Normas Básicas sobre Organos Rectores de las Cajas de Ahorro, BOE de 9.
- BOE, Ley 26/1988, de 29 de julio. Disciplina i Intervención de las Entidades de Crédito.
- BOE, Ley 13/1989, de 26 de mayo. Cooperativas de Crédito, BOE de 31.
- BOE, Ley 3/1994, de 14 de abril. Adaptación de la Legislación Española en Materia de Entidades de Crédito a la Segunda Directiva de Coordinación Bancaria y se introducen otras modificaciones relativas al Sistema Financiero, BOE de 15.
- BOE, Ley 13/1994, de 1 de junio. Autonomía del Banco de España, BOE de 2.

- BOE, Real Decreto 1245/1995, de 14 de julio. Creación de bancos, actividad transfronteriza y otras cuestiones relativas al régimen jurídico de las entidades de crédito, BOE de 31.
- BOE, Real Decreto Legislativo 1298/1986, de 28 de junio. Adaptación del derecho vigente en materia de entidades de crédito al de las Comunidades Europeas, BOE de 30.
- BOE, Real Decreto 1778/1994, de 5 de agosto. Se adecuan a la Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común de las normas reguladoras de los procedimientos de otorgamiento, modificación y extinción de autorizaciones (BOE de 20) (Corrección de errores, BOE de 19 de octubre).
- Dyrektywa 2000/12/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. odnosząca się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (*OJ L 126, z 26.05.2000 r.*).
- Dyrektywa 2000/28/EC Parlamentu europejskiego i Rady z dnia 18 września 2000 r. zmieniająca dyrektywę 2000/12/EC odnosząca się do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez instytucje kredytowe (*OJ L 275, z 27.10.2000 r.*).
- Dyrektywa 2000/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością (*OJ L 275, z 27.10.2000 r.*)
- Dyrektywa 2006/48/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (*OJ L 177, z 30.06.2006 r.*).
- First Council Directive 77/780/EEC of 12 December 1977 on the coordination of the laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (*OJ L 322, z 17.12.1977 r.*)
- Fojcik-Mastalska E., Sokalski J., *Dyrektywa 2000/12/EC z 20 marca 2000 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe*, „Prawo Bankowe”, 2002/7/8.
- Góral L., *Instytucja kredytowa w państwach Unii Europejskiej*, „Glosa”, 1997/1.
- Kobierzyńska J., Olczyk M., *Prywatne prawo bankowe w Hiszpanii*, „Prawo Bankowe”, 2003/12.
- Liso J. M., *El sector bancario europeo: panorama y tendencias (2. parte)*, [w:] Colección estudios e informes 1999, nr 16, Caja de ahorros y pensiones de Barcelona „La Caixa”, Barcelona 1999.
- Liso J. M., *El sector bancario europeo: panorama y tendencias*, [w:] Colección estudios e informes 1996, nr 6, Caja de ahorros y pensiones de Barcelona „La Caixa”, Barcelona 1996.
- Palenzuela V. A., Mariscal M. S., *El gobierno de las cajas de ahorro españolas*, „Universia Business Review”, 2004/2.
- Plizga P., *System bankowy w Hiszpanii w latach 1974–2000. Zarys ewolucji*, Materiały i Studia, Zeszyt, NBP, Warszawa 2003/160.
- Second Council Directive 89/646/EEC of 15 December 1989 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions and amending Directive 77/780/EEC (*OJ L 386 z 30.12.1989 r.*).

- Técnica y Empleo Aragón, S.L., *Temario Oposiciones. Vol.iii Cuerpo de Profesores de Enseñanza Secundaria. Administración de Empresas*, EDITORIAL CEP, Madrid 2007.
- Zapadka P., Niemierka S., *Charakterystyka europejskiego systemu bankowego – zagadnienia instytucjonalno-prawne. System prawny oraz organizacja rynku finansowego w Unii Europejskiej*, „Bank i Kredyt”, 2003/10.
- http://www.bde.es/normativa/be/entidades_credito_regimen_gral.htm [20.11.2008].
- http://www.bde.es/normativa/be/cooperativas_de_credito.htm; http://www.bde.es/normativa/be/entidades_dinero_electronico.htm; http://www.bde.es/normativa/be/est_financieros_credito.htm; http://www.bde.es/normativa/be/inst_credito_oficial.htm [20.11.2008]
- http://www.bde.es/normativa/be/bancos_privados.htm [20.05.2009].
- http://www.bde.es/normativa/be/cajas_de_ahorros.htm; <http://www.bde.es/normativa/be/ceca.htm> [20.05.2009].

THE HARMONIZATION OF THE SPANISH BANKING LAW IN THE EUROPEAN UNION – SELECTED PROBLEMS

Summary: This paper considers harmonization of banking law in the Spanish banking system. The aim of article is to determine the scope of the harmonization of definition of credit institution, banking activities and the types of credit institutions in the Spanish banking system. The highest scope of harmonization concerns definition of credit institution and banking activities and the lowest scope – the types of credit institutions in the Spanish banking system

Key words: credit institution, Spanish banking system, harmonization of banking law, Spanish banking law, European banking law

*Dr Grzegorz Paluszak,
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Katedra Bankowości
Al. Niepodległości 10
61-875 Poznań
g.paluszak@ue.poznan.pl*